پیوند میان شهرداری و مردم، زیرساخت اصلی مدیریت شهری است

گفت‌وگو با دکتر فرهاد نوروزی، مدیر پیشین طرح و آمایش شهر آبگینه، درباره ضرورت ثبت مشارکت شهروندان در فرایند تصمیم‌سازی شهری

(مصاحبه/ایمان رضوی‌نژاد)

تهران/ایران – ۱۲ مه ۲۰۲۳: دکتر فرهاد نوروزی، مدیر پیشین طرح و آمایش شهر آبگینه، در گفت‌وگو با ما از ضرورت ثبت مشارکت شهروندان در فرایند تصمیم‌سازی شهری سخن گفت. او معتقد است بدون پیوند میان مردم و مدیریت شهری، هیچ برنامه‌ریزی نمی‌تواند پایدار بماند. این مصاحبه در دفتر کار او در طبقه سوم ساختمان شماره ۱۲ خیابان بلوار کاج برگزار شد و ساعتی به درازا کشید.

پرسش: آقای دکتر نوروزی، چرا فکر می‌کنید مشارکت شهروندان هنوز به یک شعار تبدیل شده است؟

پاسخ: چون بسیاری از مدیران شهری هنوز فکر می‌کنند مردم فقط باید رأی بدهند و بعد فراموش شوند. در حالی که شهر مثل یک ساختمان است که اگر ساکنانش نقشه‌ی آن را نشناسند، در اولین بحران فرو می‌ریزد. ما در آبگینه تجربه داریم که وقتی مردم در تهیه‌ی نقشه‌ی کاربری زمین شرکت کردند، هزینه‌ی اجرای طرح ۱۸ درصد کمتر شد و اعتراض‌ها به نصف رسید.

پرسش: این ۱۸ درصد از کجا آمد؟

پاسخ: از جلسه‌های کوتاه اما مؤثر. ما هر ماه یک جلسه‌ی عمومی در سالن فرهنگ برگزار می‌کردیم و اجازه می‌دادیم هر شهروند ۳ دقیقه حرف بزند. بسیاری از مشکل‌ها با یک تماس ساده حل می‌شد که اگر نباشد، ماه‌ها طول می‌کشید و هزینه می‌شد. این ۱۸ درصد همان پولی است که صرف رفت‌وآمد، تأخیر و شکایت می‌شد.

پرسش: شما از «داده‌های باز» صحبت می‌کنید. منظورتان چیست؟

پاسخ: منظورم این است که نقشه‌ها، آمار ترافیک و صورت‌جلسه‌ها باید برای همه قابل دسترس باشد. وقتی مردم ببینند پشت هر تصمیم چه عددی ایستاده، کمتر شایعه می‌سازند و بیشتر پیشنهاد می‌دهند. ما در سایت شهرداری آبگینه فهرستی از پروژه‌ها را منتشر کردیم که هر هفته وضعیت آن‌ها به روز می‌شود. این کار هزینه صفر دارد اما اعتماد زیادی می‌سازد.

پرسش: با این حال، مخالفان می‌گویند مشارکت کند است و تصمیم‌ها را به تأخیر می‌اندازد. پاسخ شما چیست؟

پاسخ: درست است که کند است، اما تصمیم اشتباه گران‌تر است. ما برای یک پل ۶ ماه گفت‌وگو کردیم و پل سر وقت و با بودجه‌ی کمتر ساخته شد. اگر بدون گفت‌وگو ساخته می‌شد، باید دو بار خراب می‌شد. سرعت خوب است، اما سرعت بدون مشارکت همان اشتباه را تکرار می‌کند.

پرسش: نقش رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی را چگونه می‌بینید؟

پاسخ: رسانه‌ها می‌توانند پل باشند یا دیوار. اگر رسانه فقط اعتراض‌ها را پخش کند، مردم فکر می‌کنند همه چیز خراب است. ما با رسانه‌های محلی قرارداد بستیم تا هفته‌ای یک گزارش از پروژه‌های خوب منتشر کنند. وقتی مردم موفقیت دیگران را می‌بینند، انگیزه می‌گیرند که خودشان هم وارد میدان شوند.

پرسش: اگر یک شهروند جوان بخواهد وارد این فرایند شود، از کجا شروع کند؟

پاسخ: از جلسه‌های محله. در آبگینه هر محله یک نماینده دارد که ۲۰ دقیقه وقت دارد تا مشکل را مطرح کند. اگر نماینده نباشد، خود شما می‌توانید داوطلب شوید. ما آموزش کوتاه ۲ جلسه‌ای برای داوطلبان برگزار می‌کنیم تا بدانند چگونه صورت‌جلسه بنویسند و پیگیری کنند. این آموزش رایگان است و گواهی می‌دهیم.

پرسش: آیا شما پیشنهاد خاصی برای شهرداری‌ها دارید که همین هفته اجرا کنند؟

پاسخ: بله. یک صفحه در سایت شهرداری باز کنید و هر تصمیم را با سه خط توضیح بنویسید: چرا، چه کسی، کی. همین. ما این کار را در آبگینه کردیم و بازدید سایت ۴۰ درصد بالا رفت. مردم دوست دارند بدانند پولشان کجا می‌رود و چرا. شفافیت هزینه ندارد اما اعتماد می‌سازد.

پرسش: خانم دکتر، شما در گفت‌وگو گفتید که اگر مردم در تصمیم‌سازی شرکت کنند، هزینه‌ی اجرای طرح ۱۸ درصد کمتر می‌شود. این عدد از کجا آمد و آیا واقعی است؟

پاسخ: این عدد از مجموع ۴۲ پروژه‌ی عمرانی شهر آبگینه در سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲ به دست آمد. ما هزینه‌ی طرح‌هایی که با مشارکت مردم تغییر کردند را با طرح‌هایی که بدون مشارکت اجرا شدند مقایسه کردیم. عدد دقیق ۱۸٫۴ درصد بود و ما آن را گرد کردیم. واقعی است، چون حساب‌ها در دفتر مهندسی شهر موجود است و هر کسی می‌تواند آن را ببیند.

پرسش: اما برخی می‌گویند مشارکت باعث تأخیر و دعوا می‌شود. شما چه پاسخی دارید؟

پاسخ: درست است که جلسه‌ها وقت می‌برند و گاهی داد و فریاد هم می‌شود. اما وقتی یک پروژه ۶ ماه تأخیر دارد و همه فحش می‌دهند، آن تأخیر هزینه‌ی بیشتری دارد. ما دیدیم که پروژه‌ی پل ۶ ماه گفت‌وگو کرد و بعد ۹ ماه ساخته شد. اگر بدون گفت‌وگو ساخته می‌شد، شاید ۱۸ ماه طول می‌کشید و دو بار خراب می‌شد.

پرسش: شما از «داده‌های باز» صحبت کردید. منظورتان دقیقاً چه چیزی است و چرا مردم باید به آن اهمیت بدهند؟

پاسخ: منظورم این است که نقشه‌ها، آمار ترافیک و صورت‌جلسه‌ها باید برای همه قابل دسترس باشد. وقتی مردم ببینند پشت هر تصمیم چه عددی ایستاده، کمتر شایعه می‌سازند و بیشتر پیشنهاد می‌دهند. ما در سایت شهرداری آبگینه فهرستی از پروژه‌ها را منتشر کردیم که هر هفته وضعیت آن‌ها به روز می‌شود. این کار هزینه صفر دارد اما اعتماد زیادی